

FİLİSTİN CEPHESİNDE NİLİ CASUSLARI

-Yüzbaşı Cevat Rifat Bey'in Günlüklerinde-ÖZET-

Yayına Hazırlayan:

Doç. Dr. Celil BOZKURT

Altınordu Yayınları

1.baskı, Şubat 2019

ÖNSÖZ

Birinci Dünya Savaşı'nda Filistin-Suriye Cephesi, Osmanlı İmparatorluğu'nun kaderinin çizildiği gelişmelere sahne olmuştur. Ormanlı Ordusu, bir taraftan İngiliz ordularına karşı mücadele ederken diğer taraftan da cephe gerisinde patlak veren Arap isyanıyla yüzleşmek durumunda kalmıştır.

Yüzbaşı Cevat Rifat Bey, Osmanlı Devleti'nin cephelerdeki çözülüşüne şahitlik etmiş ve bu dramatik mağlubiyetin nedenlerini herkes gibi yıllarca sorgulamıştır. Cevat Rifat Bey, mağlubiyetin nedeni olarak İngilizlerin devasa gücü ve Arap ihaneti gibi bildik iddiaların dışında farklı bir noktaya dikkat çekiyordu. Ona göre, cephe gerisinde etkili olan Yahudi casusluğu İngilizlere galibiyetin anahtarını vermişti.

Cevat Rifat Bey, IV. Orduya bağlı 8. Kolordu'nun istihbaratını idare ettiği sırada Yahudiler tarafından kurulan NİLİ adlı casusluk örgütünü ilk kez deşifre ederek örgütün çökertilmesini sağladı. Yaşadıkları, Cevat Rifat Beyin adeta dünya görüşünü değiştirdi ve yaşamının sonuna kadar NİLİ'nin acı hatıralarıyla yaşadı. Cevat Rifat Beyin Yahudi aleyhtarı bir yaşam sürmesinde şüphesiz ki, Filistin Cephesi'nde şahidi olduğu Yahudi casusluğunun büyük etkisi oldu.

Cevat Rifat Bey, Milli Mücadele'nin ardından yayımladığı hatıralarıyla Filistin Cephesi'nde imparatorluğa mal olan Yahudi casusluğunu Türk kamuoyunun gündemine taşıdığı Hatıralar, ilk kez İzmir'de yayımlanan Anadolu gazetesinde “**Harb-i Umumide Sina Cephesi'nde Yahudi Casuslar**” adıyla 37 bölüm halinde tefrika edildi.

1948'de İsrail'in Filistin topraklarında bir realite olarak zuhuru ve kısa zamanda uluslararası ilişkilerde kabul görmesi, NİLİ'yi dünya basınına taşıdı. Yahudi basını, İsrail tarihinin önemli figürleri olarak mitleştirdiği NİLİ ajanlarını ve İsrail'in kuruluşuna olan katkılarını bir gurur vesilesi olarak yazmaya başladı. Bunun bir nişanesi olarak Aaronsohn kardeşlerin Hayfa'da NİLİ örgütünü kurdukları ev, günümüzde müze olarak İsrail halkının hizmetine sunuldu. NİLİ, Türk kamuoyunun ve akademisyenlerinin yıllarca bilmediği veya ihmal ettiği tarihi sorunlardan biri olarak kaldı.

CEVAT RİFAT BEYİN ASKERLİK HAYATI

Cevat Rifat Bey (Atılhan), 1892 yılında İstanbul'un Vefa semtinde dünyaya geldi. 1912'de ordu saflarına katıldı. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı ordularıyla İngilizlerin savaşına sahne olan Filistin-Suriye Cephesi'nde görev yaptı. Birinci ve İkinci Gazze savaşlarına katıldı. 1915'de Yahudiler tarafından kurulan ve Filistin'de bağımsız bir İsrail Devleti kurmayı hedefleyen NİLİ adlı casusluk teşkilatını deşifre etti. Teşkilat, Filistin-Suriye Cephesi'nde konuşlanmış olan Osmanlı ordusu hakkında İngilizlere istihbarat sağlamaktaydı. NİLİ'nin elebaşlarını yakalattı ve teşkilatın çökertilmesini sağladı. Askerlik mesleğini henüz yüzbaşı rütbesindeyken 17 Ekim 1341 tarihli dilekçesiyle sonlandırdı.

NİLİ CASUSLUK ÖRGÜTÜ

Kadim bir geçmişe sahip olan Yahudi aleyhtarlığı, 19. Yüzyıl sonlarında kurumsal bir nitelik kazanmış ve kıta Avrupa'sını etkisi altına almıştır. Birçok ülkede baskı ve zulme maruz kalan Yahudiler, buldukları ülkeleri terk etmek zorunda kalmıştır. Yahudilik Alemleri, Avrupa'da şiddetlenen Yahudi aleyhtarlığına bir çözüm olarak Siyonizm'i dünya siyasetine sokmuştur. Siyonistlere göre Yahudiler, ancak "**arz-ı mevud**" [vadedilmiş topraklar] olarak adlandırdıkları Filistin'de bağımsız ve milli bir devlet kurarak huzura erebilirdi. 1880'lerden itibaren Filistin'de kolonizasyon faaliyetlerine başlayan Siyonistler, özellikle Yahudi iş adamı **Edmond De Rotschild**'in finansal desteğiyle binlerce dönümlük arazi satın almış ve burada çok sayıda yerleşim yeri kurmuştur.

1897'de Thedor Herzl'in Basel'de topladığı Birinci Siyonist Kongresi, Filistin için bir dönüm noktası olmuştur. Kongrede alınan kararlarla Filistin'de Yahudiler için kamu hukukunun güvencesi altında bir "**yurt**" kurma kararı alınmıştır. Bu dönemde Filistin Osmanlı Devleti'ne bağlı bir eyalet olduğundan Herzl, bir kaç kez İstanbul'a gelip padişah 2. Abdulhamit'le görüşmüştür. Filistin'e karşılık Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ödemeyi ve Osmanlı'nın Avrupa'da bozulan imajını düzeltmeyi vadeden Herzl, padişahı istediği tavizi alamamıştır. Padişah, Siyonistlere taviz vermediği gibi Yahudilerin Filistin'e göçünü ve burada toprak satın almasını engelleyen sıkı tedbirler almıştır.

1914 Kasımında patlak veren Birinci Dünya Savaşı, Siyonistlerin Filistin planlarında bir umut ışığı olmuştur. Başlangıçta Almanya ile İngiltere arasında tarafsız kalan Siyonistler, **Rus Yahudisi Haim Weizman**'ın yönlendirmesiyle İngiltere bloğunda karar kılmıştır. Yahudi Alemlerinin bilinen finansal gücünden faydalanmayı planlayan İngiltere, bu ilgiyi karşılıksız bırakmamıştır. **Siyonistlere göre İngiltere savaşı kazanırsa Filistin Osmanlı egemenliğinden kurtulur ve burada bağımsız Yahudi devletin önünde bir engel kalmazdı.** Şayet Siyonistler, İngiltere'nin doğal bir müttefiki olduklarını ispatlayabilirse,

Filistin’de bekledikleri düzenlemeleri yaptırabilirdi. Bundan böyle Siyonistler, İngiltere'nin savaşı kazanması ve Osmanlı Devletinin çökmesi yönünde faaliyetlere girecektir.

Siyonistlerin İngiltere'ye ilk ciddi katkısı Albay John Patterson’un idaresinde hazırlanan Yahudi Birliği’nin Türklerle savaşmak üzere Çanakkale’ye gönderilmesi olmuştur. 500 asker. 750 katır ve 30 subaydan oluşan birlik, “**Siyon Katır Alayları**” olarak tarihe geçmiştir. Ardından, 1917’de Vlademir Jabotinski liderliğinde 5 bin kişilik yeni bir “**Yahudi Lejyonu**” oluşturulmuş ve 1918 Şubat’ında Mısır’da konuşlanan General Allenby komutasına verilmişti. Bu lejyona, Filistin’de yaşayan çok sayıda Osmanlı vatandaşı Yahudi gönüllü olarak katılmıştır. “**Siyon Katır Alayları**” ve “**Yahudi Lejyonu**”, Siyonistler için sembolik fakat Balfour Deklarasyonu’na giden yolda önemli adımlar almıştır. Siyonistlerin katkılarını gözardı etmeyen İngiltere, 1917’de Dışişleri Bakanı James Balfour’un eliyle hazırladığı deklarasyonda Yahudiler için Filistin’de bir “**yurt**” kurulmasını uygun karşıladığını ve bunu mümkün olduğunca destekleyeceğini bildirmiştir. Tarihi Balfour Deklarasyonu, ilerleyen süreçte Arap-İsrail çatışmasının önemli parametrelerinden birini oluşturmuştur. Zira, Deklarasyonda geçen “**yurt**” ifadesinden bir “**devlet**” anlayışı çıkaran Siyonistler, deklarasyonu bağımsız Yahudi devletinin uluslararası bir teminatı olarak görmüştür.

Siyonistlerin İngiltere'ye en büyük katkısı, savaş sırasında Suriye-Filistin Cephesinde yürüttükleri istihbarat çalışmaları k» olmuştur. Siyonistler, 1915’de kurdukları NİLİ casusluk örgülüyle Osmanlı ordusu hakkında topladıkları hayati bilgileri İngilizlere ulaştırdı. NİLİ’nin faaliyetleri Osmanlı Devleti’nin kaderini belirleyen Suriye-Filistin Cephesi’nin seyrini değiştirdi.

NİLİ, Yahudi botanik uzmanı Aaron Aaronsohn tarafından 1915 yılında Hayfa’nın Zimmarin (Zicron Yakov) köyünde kuruldu. Örgütün adı, ajanlarının kendi aralarında kullandığı “**İsrail’in sonsuzluğu yalan olmayacak**” anlamına gelen İbranice “**Netzach Israel Lo Ishakare**” parolasının kısaltması olan NİLİ’den gelmektedir.

Aron’un ailesi Romanya’da maruz kaldıkları baskıların ardından 1882 de Osmanlı’nın şefkatli kollarına sığınarak Zicron Yakov kolonisine yerleştirildi. Aaron, 18 yaşına geldiğinde **Rotschild**’in bursuyla Fransa’daki bir tarım okulunda öğrenim gördü. Aaron, okul yıllarında Filistin’de Yahudi kolonizasyonunun genişletilmesi ve burada bir Yahudi yurdunun kurulması yönünde Siyonist fikirlere kapıldı. Mezuniyetinin ardından **Rotschild**’in Lübnan sınırında bulunan Metullah yerleşim yerinde ziraat uzmanı olarak görevlendirildi. Fakat; Siyonist fikirleri Osmanlı idarecileri tarafından fark edilen Aaron, Anadolu’da bir çiftliğe sürgün edildi. 1910’da tekrar Filistin’e dönen Aaron, Athlit’te bir tarım deneme istasyonu [The Jewish Agricultural Experiment Station] kurdu. Bu istasyon, aynı zamanda NİLİ’nin istihbaratının toplandığı ve ilgili birimlere dağıtıldığı merkez durumundaydı.

Aaron Aaronsohn, savaşın başında IV. Ordu'da Cemal Paşa'nın danışmanlığına getirildi ve ekirgelerle mücadele ofisinde görevlendirildi. Kendisine bilimsel araştırmalarda bulunmak üzere Osmanlı polisi tarafından bir “**seyahat vesikası**” sağlandı. Aaron, bu sayede Filistin, Suriye ve Lübnan'daki askeri ve mülki makamlarla bağlantılar kurdu. Ayrıca Berlin, Viyana ve İsviçre gibi Avrupa ülkelerine kolayca seyahat etme imkanı buldu. Cemal Paşa'ya yakınlığını kullanan Aaron, 1916 başlarında Osmanlı Devleti'nin Arap eyaletlerinin savunma planlarını ele geçirdi ve bu hayati bilgileri Londra'daki İstihbarat servisiyle paylaştı. Ayrıca. İngiliz ordusunun su sorununu Filistin ve Suriye'de bulunan su kaynaklarının yerini göstererek zebileceği vaadinde bulundu. İngilizleri ikna eden Aaron, Yahudilerin İngilizler lehine yürüteceği istihbarat faaliyetlerini organize etmek amacıyla Kahire'deki İngiliz ssnde görevlendirildi. NİLİ, İngiliz istihbaratının Birinci Dünya Savaşı'nda Filistin'de kullandığı en önemli casusluk rgt oldu. Örgütün casusluk faaliyetleri kısa sürede tüm Filistin ve Suriye'yi içine alan geniş bir sahaya yayıldı.

NİLİ, Filistin ve Suriye'de konuşlanmış olan Osmanlı birliklerinin asker sayısı, cephe durumu, lojistik ve destek yapısı, mevzileri ve yer değiştirmesi ve birliklerin kullandığı kara ve tren yollarının durumu vs. gibi birçok konuda istihbarat toplamaya başladı. Örgütü, “arz-ı mevut” ve “bağımsız İsrail” idealizmiyle efsunladığı geniş ve cazibeli Yahudi kızlarını Müttefik subaylarına ulaşmada kullanmaktaydı. Kadın ajanlar, askeri otoritelerle kurdukları ilişkiler sayesinde Müttefik orduları hakkında hayati bilgilere ulaşmaklıydı. Osmanlı Ordusunda bulunan gayri Türk bazı subaylar, gizli yollardan NİLİ'ye istihbarat sağlamaktaydı, NİLİ'nin st düzey yetkililerinden Naaman Belkind'in bilgi kaynağı ordudaki Arnavut kökenli subaylardı.

NİLİ, casusluk faaliyetlerinin yanı sıra Osmanlı aleyhinde propaganda faaliyetleri de yürüttü. İngiltere ve ABD'de bulunan NİLİ ajanları, Londra'da Arnold Toynbee'nin propaganda biriminde geliştirilen Türk karşıtı propagandaları yayarak ABD'yi İngiltere safında savaşa sokmaya çalıştı. Örgütü bu doğrultuda, dünya kamuoyuna Osmanlı Devleti'nin Filistin'de yaptığı sözde Yishuv zulmü ile ilgili kendi uydurduğu hikayeleri servis etti.

Örgütün propaganda faaliyetleri, Türk-İngiliz savaşlarının kızıştığı Filistin-Suriye Cephesi'nde de etkili oldu. NİLİ ajanları, savaştan bıkan Filistin insanı arasında panik çıkarmak, halkın moralini bozmak ve halkı hkmete karşı isyana davet etmek yönünde psikolojik savaşın en ince hünerlerini kullandı.

Osmanlı Devleti, Yahudilerin yaptığı casusluk faaliyetlerinden şphelenmekle birlikte NİLİ'yle alakalı somut bir belgeye, uzun süre ulaşamamıştır. NİLİ hakkında ilk çalışmayı yapanlardan Anita Engle ve onu referans alan kaynaklar, NİLİ'nin kşn Sarah'm kullandığı haber gvercinlerinden birinin Türklerin eline geçmesiyle birlikte başlatmıştır.

şam ve Kudüs Divan-ı Harbileri, NİLİ casusları hakkında idam da dahil farklı cezalara hükmetmiştir, örgütün lider kadrosundan Naaman Belkind ve Yosef Lishansky, şam Divan-ı

Harbisinin kararı gereği asılarak idam edilmiştir. Bu kişilerle ilgili olarak tutuklanan 60 kişiden, 14'ü değişik cezalara çarptırılırken, geri kalanlardan bir kısmı serbest bırakılmış, bir kısmı da kıtaata verilmek üzere İstanbul'a sevk edilmiştir. Gazeteci Feridun Kandemir'in kayıtlarında, Şam'da hapsedilen bin küsur tutukludan 333 ünün idama mahkûm edildiği, iki yüz kadarının da muhtelif cezalara çarptırıldığı vurgulanmıştır. Ayrıca, cephe divan-ı harpleri de Salt ve Gazze gerisinde yakalanan çok sayıda casusu kurşuna dizerek infaz etmiştir. Cevat Rifât Beyin ifadesine göre, **“Eğer her günahkârı yakalamak icap etseydi, bütün Filistin köylerini baştanbaşa ateşe vermek lazım geliyordu; bu sebeple, ancak bunlardan en azılı elebaşlarının cezalandırılması”** yoluna gidilmiştir.

Divan-ı harbi örfilerin hükmettiği cezalardan biri de sürgündü. Siyonizm'le ilişkili bulunan bazı şahıslar. Anadolu'da Konya ve Eskişehir gibi şehirlere sürgüne gönderilmiştir.

NİLİ'nin İngiliz savaş gücüne olan katkıları, savaş sonunda İngilizlerce şükranla anılmıştır. İngiliz Savaş Ofisinden General Macdonough, Allenby'nin Filistin zaferinde NİLİ'nin verdiği bilgilere çok güvendiğini ve savaş stratejisini bunlara göre belirlediğini belirtmiştir. Yine Allenby'nin askeri sekreteri Yüzbaşı Ravmond Savage, 1924 yılında New York Press'e verdiği demeçte; çoğu yerli Filistinli olan çok sayıda Yahudi gencin istihbaratın Allenby'nin işini bitirmesinde çok etkili olduğunu vurgulamıştır.

1918'de Filistin'e giden Siyonist Komisyon'un üyelerinden biri de Aaron Arohson'dur. Bölge Yahudileri, casusluk yaparak Filistin'deki Yahudi yerleşim birimlerini riske atan Aaron'a büyük tepki göstermiştir. Fakat Aaron, bu tepkileri ciddiye almadan bağımsız Yahudi devletinin alt yapı çalışmalarına devam etmiştir. Daha sonra, Londra'ya geçen Aaron; İngiltere, Fransa ve ABD üçgeninde kurduğu temaslarla Yahudi diasporasını Filistin'e dönmeleri konusunda iknaya çalışmıştır. 1919'da Dr. Weizman'ın asistanı olarak atanan Aaron, Paris Konferansına katılmış ve Filistin'in sınırlarını belirlemek üzere bir rapor hazırlığı için Londra'ya gitmiştir. Ancak Aaron'un Paris'e dönüşte bindiği askeri uçak Manş Denizi üzerinde düşmüş, bu da Aron'un ve NİLİ'nin sonu olmuştur.

İLK ŞÜPHELER

Bugün Başkomutan vekili Enver Paşa ile 4'üncü ordu komuta heyeti, cepheyi teftişe gelecekler. Bir hafta kadar uslu yılanlar gibi, "**Arz-ı Mev'ud**"un kül renkli derelerinde pusu kurmuş olan düşman bataryaları, birdenbire kasırgalar kopararak etrafa ateş ve ölüm püskürtmeğe başladılar! Havada hemen peyda oluveren düşman tayyareleri; sanki misafirlerimizi karşılamağa çıkmış gibi, tepelerinde birer ölüm çemberi şeklinde vızıldayarak bomba yağdırıyorlar...

Gazze ile Tellişşeria arasında iki gün şiddetle ve ara verilmeksizin devam eden boğuşmalar sona erdiği zaman teftiş de bitmiş bulunuyordu. Bu son hâdise, -şükür olsun- ordu kurmaylığının esaslı olarak nazarı dikkatini celbetti; demek ki, Başkomutan vekili Enver

Paşanın İstanbul'dan hareketi ve cepheye varışı, düşman istihbaratı tarafından adım adım takip edilmişti. Düşmanın kaleyi içinden fethine uğraşan faaliyeti bize küçümsemeğe imkân olmayan kayıplar verdiriyordu; öyle ki, bu yüzden işlenen feci cinayetlerle, kanlı tahribatın yekûnları Türk ordusunda çok mühim bir icmal hanesi meydana getirmekte...

223 cesur erden teşkil edilmiş bölüğümle yeni mevziime hareket ettim. Ortalık karanlıktı. Bütün gece devam eden sıkı yürüyüşten sonra vazife aldığım bölgeye ulaştım. Bu hareket esnasında düşmana gözükmemek için en ufak bir tedbiri dahi ihmal etmeyerek ne lâzımsa yapmıştım; fakat sabahleyin bir de ne göreyim!.. Bir İngiliz bölüğü ile karşı karşıyayız!..

Buna benzer daha birçok çeşitli hâdiseler birbirini kovalayıp gidiyordu. Öyle zamanlar geldi ki; cephe gerisindeki menzil noktalarımız, cephane kollarımız dahi bu esrarlı ve hıyanet dolu gözlerden gizlenememeğe başladı. En ufak ve mevzii hareketlerimize varıncaya kadar, düşmanın malumat elde etmiş olması, umumi vaziyetimizi ciddi tehdit eder bir hale gelmişti.

MADMAZEL SİMON

Damaskus Palas Oteli'nin, Hâretil Yahud muhيتينin esrar dolu kaynaşmasında adeta ondan başka bir şey konuşulmuyor. Herkes onun cazibesine tutulmuş, pervaneler gibi etrafında dönmekte. Kolordu emir subayı Yasin Bey, ilk geldiğim günden beri mütemadiyen ondan bahsediyor. Nihayet tanışmağa karar verdim. Yâsin Beyle birlikte Damaskus Palas'a akşam yemeğine gittik. Salona girdiğimiz zaman, kenarda bir masada teğmen Sırrı ile Kamil Beyler yemek yiyorlardı. Çağırdılar, oturduk ve dört arkadaş güle eğlene karnımızı doyurmaya başladık. Neşe içinde yediğimiz yemeği bitirmek üzere iken başların birdenbire kapıya doğru çevrildiğini gördüm. Ben de baktım. İçeriye yılan gibi kıvrılarak gayet nefis bir kadın süzüldü. Ağır ağır ilerliyordu. Vücudunun inhinaları, yüzünün keskin hatları, teni ve rengi ile en lakayt erkeği dâhi ilk bakışta mıknatıslamaya kâfi gelen bu cazibeye ben de kendimi kaptırılmış bulunuyordum. “**Matmazel Simon**” ismi ağızdan ağza dolaşarak salonda akisler yarattı. Bize doğru ilerliyordu; masamızın önüne geldi. Etrafı süzdü; lakayt ve alışkın bir tavırla yanımıza oturuverdi. Beni takdim ettiler; elimi sıkarken bir elektrik cereyanının vücudumu sarstığını hisseder gibi titriyordum. Uzun ve kıvrık kirpiklerini yüzüme çevirdi; hafifçe güldü. Onu seyretmekten korkuyordum; çünkü hislerimle şuurum birbirine dolaşarak beynim uyuşmağa başladı. Hayatımda hiçbir güzellik bana bu derece sıcak, bu kadar heyecan verici gelmemişti.

Büyük bir ciddiyetle yemeğini yiyor, garsonu çağırıp eksiklerini ihtar ediyordu. Vakit, biz farkına varmadan ilerlemiş ve önümüzdeki şarap şişeleri boşalıvermişti. O gece ayrılırken elime uzanan ellerini saniyelerce okşadım; tanışmamızdan pek büyük zevk duyduğunu ve ilk

fırsatta evine beklediğini söyleyince, duyduğum sevinci göstermemek için kendimi zor tuttum.

Günlerden cumartesi. Yasin Bey'le birlikte Matmazel Simon'a davetliyiz. Genç kadın bizi şahane bir kıyafetle karşıladı: Kulağındaki küpelerden ayakkabısına kadar her noktasında ayrı bir zevk süzülüyordu. İnsan dışısının her türlü vücut ve yüz güzelliği, onda bu gece birer birer sayılabilirdi. Giydiği açık bir tuvaletin belli ettiği göğüs ve kalça hareketleri bir erkeğin sinirlerini tutuşturmağa kâfi idi. Rengârenk karanfillerle süslediği çay masasına oturduğumuz zaman, sihir ve füsün dolu gözlerinden dakikalarca sıyrılamadık.

Kalkmaya hazırlanırken, gûya lakırdımız bitmiş de evinde biraz daha kalmamızı arzu eder gibi görünen nazik edâ ile Yâsin Beyden sordu:

- **“Karargâh Maan'a gidiyormuş, sizin de gideceğinizi duydum ve üzüldüm; acaba hareketiniz ne zaman?”** Yasin Bey, gayet sakin olarak;

- **“Bundan haberim yok”** diye, cevap verdi ve kalktık.

Hakikaten karargâh cenuba hareket edecek; ben de şubemle birlikte Şam'da kalacağım. Kolordu komutanı yola çıkmadan evvel kurmay başkanına verdiğim fortrak'da [raporda] karargâhı götürecek trenin önünden bir emniyet katarının tahrik edilmesi lüzumunu bildirdim. Komutan derin bir tevekkül sahibiydi ve son derecede cesurdu. Kendi hayatı için, fazla endişe re tedbire lüzum görmedi. Askeri bandonun hazin havasını yırtan acı bir düdük sesi ile tren istasyondan uzaklaşırken, içimde bir sıkıntı başladı; her an bir felaket haberi duyacakmışım gibi, saatleri dakikaları sayarak avunma çareleri arıyorum...

Telefon uzun uzun çalıyor. 4. Ordu Santrali'nden beni arıyorlar. Kalbim duracakmış gibi oldu; koştum. Der a istasyonunu verdiler. Karşımda teğmen Niyazi konuşuyor:

- **“Kolordu treni 94. kilometrede bir elektrikli bomba ile devrildi. Başyaver Hasan Bey ve bir er şehit oldu İstihkâm komutanı Muhlis Bey ve beş er yaralıdır. Süvari komutanı Fahri Bey bit imdat treniyle vak'a mahalline yetişmiştir. Komutan yoluna devam edecek. Şehitler için parlak bir meralim yapılmasını, yaralılara iyi bakılmasını ve istihbarat faaliyetinin arttırılmasını emir buyuyorlar”** diyerek telefonu kapadı. Ben de donakalmıştım.

ÇÖZÜLEMİYEN DÜĞÜM

Karargâh Maan'a nakledildikten sonra Madmazel Simon ortalıkta pek seyrek görünmeğe başladı. O gece trenin hareket gününü sorduğu zaman fena halde canım sıkılmış, şeceresini ve künyesini esrar dolu Şam'ın karmakarışık kütüklerine kazdırmış bulunan emir subayı Yâsin Beyden de haklı olarak şüphelenmiş bulunuyordum.

Sevgi ve sempati perdesi altında âdeta beni iskandil edercesine [denercesine], önümde geçen muhavere den sonra, her ikisi ile de münasebetimin şeklini değiştirdim. Mamafih bu ihanet, Yâsin Bey’e çok ağıra mal olmuştu; çünkü son faciada şehit düşen Başyaver Hasan Bey, Yasin’in ağabeyi idi. Onun bu şekilde ölü mü Yasin’i altüst etti. Akşam karargâhta yalnız kalmıştık, biraz takılayım dedim; sendeledi. Yüreğindeki yara daha kabuklanmamıştı. İhaneti yüzünden ağabeysini kurban veren bir mücrimin vicdan azabıyla kıvranıy or gibiydi.

Matmazel Simon gece yarısı beni karşıtında görünce hayretinden donakaldı:

- **“Bu saatte, bu ne lütuf!”** gibi tözlerle heyecanını gizlemeğe çalışarak odaya girdi. Nadide iki siyah inci gibi yanan ateşli gözleriyle bana baktığı zaman, iliklerime kadar yayılan tatlı bir sıcaklığı duyuyordum. Böyle sıcak ve her köşesinden şehvet taşan bir iklimde bu derece güzel ve cazip bir kadın karşısında bir erkeğin iradeline hâkim olması ne kadar da zor. Kalktı, dışarıya çıktı. Biraz sonra bir şarap şişesi ve iki kristal kadehle döndü; içmeğe başladık. Endişesini neşe ile boğmağa uğraşırken binbir cilve ve aşk oyunlarıyla kendisini bana arz etmeğe yelteniyordu. Geç vakte kadar o şehvetiyle, ben de vazife hissimle silahlanmış olarak karşılıklı nükteler, tarzler ve kelime oyunlarıyla birbirimizi iskandil ettikten sonra, ayrılmak için ayağa kalktım;

- **“Bu kadar çabuk mu? Burada kalmanızda bir mahzur yoksa her türlü istirahatinizi temin etmek benim için ayrıca bir zevk olacak”** dedi. Gözlerinden dolup taşan aşk ve şehvet ifadesini bana ihtar etmek için, bakışlarını gözlerimden ayırmıyordu...

Arka arkaya üç gece Madmazel Simon'a uğradım. Bu kadında her şeyden evvel müthiş bir sevgi kabiliyeti olduğu muhakkak... Karşımda mum gibi eridiği hissini veriyor. Üç gecedir bütün irade ve zekamı kullanarak uğraştığım halde Madmazel Simon’ın ağzından ufak bir sır almak mümkün olmadı. Bu şaheser kadının korkunç bir casus şebekesinin ileri gelenlerden biri olduğunu bütün mevcudiyetimle hissetmekte idim; fakat ne yazık ki, bu kadar üstüne düşmeme rağmen, hâlâ esaslı bir ipucu elde edemiyordum.

MADAM SARA

Madam Sara, karanlık bir gecede Zimmarin kasabasındaki evinde tatlı tatlı uyurken ele geçirildi. Türk subayları, yaşı biraz ilerlemiş olmasına rağmen hala güzelliğini kaybetmemiş bulunan bu Yahudi dilberinin odasına girdikleri zaman, onun beyaz gerdanına, zarif bir altın zincire bağlanmış Siyonizm'in sembolü olan bir madalyonla uyuduğunu görmüşler. Sükunetle uyanmış ve tam bir soğukkanlılık ve nezaketle;

- **“Safa geldiniz beyler”** diverek konyak ve likör ikram etmek istemiş. Yavaş yavaş giyinmiş; o kadar ki, hiçbir süsünü ihmal etmeden en ince teferruatına kadar makyajını tamamladıktan sonra;

- **“Emirlerinize amadeyim”** demiş.

Madam Sarayı sabırsızlıkla beklemeğe boşladık Onu bir düğüm olarak telakki ediyorduk; çözebilirsek, işimiz epeyce kolaylaşacaktı.

Trende Yüzbaşı Necmeddin ve Teğmen Muzaffer Beylerin arasında seyahat eden bu baş casus, Vadii Şahap'tan geçerken, defi hacet edeceğinden bahisle yalnız kalmak istiyor. Subaylar bir iki dakika için yandaki kompartımana geçiyorlar. İşte tam bu fırsattan istifade ederek kendisini yalçın Şahap Vadisine bırakıveriyor. Yükseklerden sivri kayalar üzerine yuvarlanan Madam Sara, paramparça oluyor. O, bu suretle, taşıdığı bin bir sırıla beraber yokluğa ve karanlığa gömülüyor.

ŞAM'DA KAYNAŞMA

Mıntıka Komutanlığı mütemadiyen yeni muvaffakiyetler elde etmekte. Hayfa'dan Benjamen ve Rotenberg adında iki; Canna köyünden Alber, İzak ve Jül adında üç casus daha yakalanarak Şam'a gönderildi. Şam hapishaneleri hınca hınç dolmuştu; hatta bazı küçük cami ve mescitleri bile hapishane olarak kullanmağa mecbur kaldık. Bu yüzden Şam şehri gittikçe kaynaşıyordu. Yakalanan Yahudi idealistlerini kurtarmak için, alttan alttan her türlü faaliyet sarf edilmekte ve her çeşit fedakarlığa amade bulunan şüpheli şahsiyetler türemekteydi.

Bu akşam, bir müddetten beri kasten aramadığım Madmazel Simon'a gitmek için hazırlandım. Onu, evinde süslenmiş bulunca; evvela bir yere davetli olduğunu zannettim. Beni neşe ile karşıladı, elimi avuçlarının içine aldı ve uzun uzun okşarken;

- "Bu akşam geleceğinizi o kadar kuvvetle ümit ediyordum ki, odamı topladım, kendi elimle mezeler yaptım ve hoşuna gidecek şekilde giyinerek sizi beklemeğe başladım..."

Madmazel Simon, bu akşam odasını her zamankinden fazla bir itina ile süslemişti. Öyle ki, bu gece sanki genç ve güzel bir kız, bu odada gelin olacaktı. Bana;

- "**Sizi ve havanızı çok özlemişim Cevat Bey!**" dedi. Ben de;

- "**Sofrada bu akşam ne bol şarap var**" diyerek, kasten mevzuu değiştiriyordum. Kadehler dolup boşalmağa başladı; fakat garip şey, bu akşam bana ne olmuştu, daha ilk kadehte adeta sarhoş oluverdim. Bu kadar nadide bir kadının insanı çileden çıkartan bu yaklaşışı karşısında iradem yay gibi gerildi. Ne yapacağımı şaşırılmışım. Onu belinden tuttum ve yavaşça yanımdaki kanepeye oturttum; yüzü sapsarıydı, sayıklar gibi konuşmağa başladı:

- "**Bu gece size kim olduğumu ani anlatacağım. Bütün sırlarımı önünüze sereceğim. Belki bu suretle hiç olmazsa merhametinizin kucağında bir lahze dinlenebilirim. Ben Rabinoviç adında bir kadın tarafından büyütüldüm. Piçler ekseriya analarını tanırlar. Ben anasını dahi tanımayan o bedbaht piçlerdenim. Gerçi Rabinoviç bana mükemmel bir terbiye ve hayat verdi; gözlerimi refah içinde açtım. Bugüne kadar da maddi hiçbir sıkıntı çekmedim. Fakat içimde öyle uçurumlar var ki, eğer kendimi avutmak çarelerine başvurmasam, şimdiye kadar çoktan hayata veda etmiş olurudum.**"

İlk sevgim Rabinoviç'in yeğeni Bornştayn'da filizlendi. İkimiz de birbirimizi çılgın gibi seviyorduk; fakat çok geçmeden harp patladı, zavallı çocuk Avrupa'ya kaçmak mecburiyetinde kaldı. İşte o günden beri Rabinoviç'in merhametsiz ve insafsız pençesinde kıvrandım kaldım. Öyle bir inkisarı hayale [hayal kırıklığına) uğraşmışım ki, 'demek bana gösterilen ihtimam ve kıymet bir gün beni haince harcamak içinmiş!' Türk ve Alman subaylarına peşkeş çekiliyor ve onların ağzından malumat almağa memur edilmiş bulunuyordum..."

Simon, bunları söyledikten sonra sustu, bir müddet dalgın dalgın düşündü; yüzünde müthiş bir yorgunluk vardı. Bunları anlatırken yürekleri parçalayacak şekilde hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu. Onu teselliye uğraştım; fakat bu akşam, ben de onu adamakıllı söyletmek, bütün bildiklerini anlattırmak ateşiyile yanıyordum. Şarap verdim içti ağladı, ağladı; anlattı: **"Ben Yahudi olup olmadığımı dahi bilmiyorum; hayatta da yapayalnızım. Benim için, vatan millet kaygısından ziyade gönül, aşk kaygısı var. Dünyada aşktan gayri bir düşüncem olmadığına sizi inandırabilsem, bana o kadar acıyacak, beni o kadar seveceksiniz ki... Ne çare ki, münasebetsiz bir şüphenin her an saadetimi kemirmekte olduğumu hissediyorum."**

Bütün bunları söyledikten sonra, müdafaasını muvaffakiyetle yapmış bir suçlu gibi gözlerime baktı; bende hasıl olan intibai tahlile çalışıyordu. Güzel Simon'un böyle cepheden taarruzu beni altüst etmişti. O derece bir kararsızlık içine düştüm ki, beni gittikçe büyüleyen bu korkunç cazibeden kendimi bir an önce kurtarmağa çalışmaktan başka çarem kalmamıştı.

Ertesi sabah, Madam Rabinoviç'i kullanan fotoğrafçı Kampeas hemen yakalanarak divaniharbe sevk edildi. Madam Rabinoviç hakkında yapılacak bir şey kalmamıştı; çünkü o gece Kudüs, elimizden çıkmış bulunuyordu.

MADAM REBEKA SÜRŞON

Beyrut'ta hususi olarak kurduğumuz istihbarat teşkilatının başına, yüzbaşı Şerif Beyi göndermiştik. Bu kıymetli arkadaş, büyük hizmetlerde bulunuyor ve her gün yeni bir başarı ile hıyanet yuvalarına nüfuz edip en azılı Yahudi casusları ile pençeleşiyordu. Son defa da Şama sevk ettiği casuslar meyanında Rebeka Sürşon adında tehlikeli bir kadın vardı. Madam R, Sürşon, otuz beş yaşını geçmiş olmasına rağmen 18 yaşındaki genç bir kızıdan daha taze ve daha dinç görünüyor. Pembe bir kadifeyi andıran parlak yüzünde zevk ve safa ile geçmiş bir hayatın izleri var. Uzun kirpikleri içinde pırıldayan iri gözleri, bir erkeğin sinirlerini tutuşturmaya kâfi gelir.

Kendisine lâyük olduğundan çok daha fazla insani muamele yapmamıza rağmen inkârda müthiş bir inat gösteriyordu. Bu yüzden Beramke Kışlası'nın rutubetli dehlizlerinde yumuşatılmağa mecbur kalındı. Son bir defa daha sorgusuna müracaat için karargâha getirdiğimiz zaman, onu oldukça bozulmuş bulduk. Rengi uçmuş, yüzünde müthiş bir çöküntü

peyda olmuştu. Hepimize tatlı tatlı baktı ve iltifatlarda bulundu. Nefis endamı ve yakıcı gözleri şeffaf hissini lekesiz vücuduyla, işi hissiyata dökmeğe uğraşıyordu. Beyrut'tan daha mufassal malûmat gelmesini beklemek üzere onu tekrar kışladaki hücrelerine iade ettik. Odadan çıkarken, onun büyüleyici bakışları tekrar tekrar yüzlerimizde dolaştı. Kıvrık belinin çizdiği tahrikkâr münhanileri [kıvrımları] ne yazık ki, artık hiçbir fayda temin edememişti; böylece ılık bir rüzgâr gibi esip gitti.

I.AVRENS

Muazzam ve korkunç teşkilâtı içinde “**Arz-ı Mev’ud**” hülyasıyla büyülediği binlerce Yahudi’yi cephe gerilerinde, çöllerde ve Hicaz hattında faaliyete geçirerek, bu suretle bize küçümsememize imkân olmayan büyük kayıplar verdiren meşhur İngiliz casusu Lavrens, birdenbire neye uğranıldığı anlaşılamayacak kadar çabuk ve şiddetli tedbirlerle pusuya düşürülen en azılı elemanlarının bu şekilde birer birer yakalandığını görünce, her ne pahasına olursa olsun, onları kurtarmak çarelerini aramağa başlamıştı.

İşte şimdi, Şam şehrinin umumi ve askeri hapisanelerinde, mescitlerinde ve Beramke Kışlası'nın küflü bodrumlarında yatan yüzlerce vatan haini, Lavrens'in gelip kendilerini kurtarmasını beklemekteler... Bu ümide o derece sıkı sarılmışlar ki!.. Haklarında yapılmakta olan tahkikatları uzatarak vakit kazanmak maksadıyla zekâlarının başvurmadığı çare ve plan kalmadı. Hakikaten bir müddet sonra, Lavrens'in İngiliz altınlarıyla kandırdığı bir suru Fellahı, Emir (A) kumandasında teçhiz ederek Kalatül-ezrak'ın kumlu arazisini çiğnemekte olduğu duyuldu. Bu teşebbüs son derece tehlikeli görünüyordu. Eğer harekete getirmeğe muvaffak olduğu kuvvetlerle Havran sancağını da ayaklandırabilirse, o zaman mesele yalnızca Yahudi casus sürülerinin kurtarılabilmesi ile kalmayacak ve belki de ordunun, memleketin umumi durumu hakiki bir felakete mâruz bulunacaktı. Çünkü Havran Sancağı, strateji bakımından son derece mühim bir bölge idi. Fakat Havran isyan etmedi. Orada, Hacim Muhiddin [Çarıklı] isminde bir Türk mutasavvıfı bulunuyordu. Mert bir insan olduğu için, Havranlılar kendisini taparcasına seviyorlardı.

SON PERDE

Bu uzun gürültülü devirden sonra Şam şehrine, mânalı ve korkulu bir sessizlik çöktü. Divaniharpler, geceli gündüzlü çalışmalarlarıyla işlerini bitirmiş, dosyalarını kapamışlardı. Eğer her günahkarı yakalamak icap etseydi, bütün Filistin köylerini ateşe vermek lâzım geliyordu. Bu sebeple ancak banlardan en azılı elebaşların cezalandırılması yoluna gidildi.

Bu mülevves [pis] işin tasfiyesinde Madmazel Simon bir tarafa bırakılmış kalmıştı. Onun hakkında da lâzım gelen malumat toplanmış ve itirafları tespit edilmiş bulunuyordu. Sabahleyin fecirle beraber bütün suçluların cezaları infaz olunacaktı. O gece kolordu otomobili ile Madmazel Simon'u karargâha getirttim. Siyah bir mantoya bürünmüş olarak

odaya girdiği zaman onu heyecandan mosmor kesilmiş gördüm; **“Bu saatte rahatsız edildiğinizden dolayı özür dilerim; fakat sizi muhakkak görmem icap ediyor”** dedim. Karşımda bir koltuğa oturdu. Yakıcı gözleri ürkek nazarlarla etrafını tarıyordu: **“Bu gece hiç itiraz etmeden beni dinleyeceksiniz. Ve dediklerimi de harfiyen yerine getireceksiniz. Tahmin ettiğiniz şekilde, Kampeas ifadelerinde, sizi tamamıyla temize çıkaracak tek bir kelime dahi söylemedi. Bilâkis her fırsatta sizinle sıkı sıkıya temasta olduğunu söyledi. Onun gibi azılı bir casusla daimi münasebette bulunmanın ne müthiş bir suç teşkil ettiğini izah etmeyi lüzumsuz görürüm. Bundan başka Madam Rabinoviç gibi korkunç bir casus tarafından bu işler için yetiştirilmiş olmanız ve Kudüs'te ve Şam'da Türk subaylarıyla düşüp kalkmanız gözden kaçmamıştır. Fakat bütün bunlara rağmen, hakikaten aleyhimize çalışarak ihanette bulunduğunuza dair, sizi idama mahkûm edecek derecede mühim deliller elde edilememiştir Divanıharp, hakkınızda sürgün cezası verdi. Yarın sabah erkenden Konya'ya hareket edeceksiniz. Bu gece sizi son bir defa daha görebilmek ve vedalaşmak üzere buraya çağırılmış bulunuyorum. Hakkınızdaki hükmü sükûnetle karşılamanızı ve yarın sabah için hazırlanmanızı rica ediyorum.”**

Fazla dinlemeye takati kalmadığını belli eden bir tavırla yerinden kalktı ve ellerime sarılarak hıçkırmaya başladı. **Bilmiyorum, dizlerimde ne kadar müddetle ağladı; içim parça parça olmuştu. Onu teselli edebilmek için bütün mantık ve talakatimi [açık sözlülük] kullandım.** Boynu bükük, gözlerinde inci gibi yaşlarla beni dinliyor ve yavaş yavaş sükûnet buluyordu. Ona Konya Valisi Samih Rifat Beyin ağabeyim olduğunu ve oradaki hayatının oldukça rahat geçebileceğini de anlattım. Ruhunun sevinçle teessür arasında, kafese konmuş bir kuş gibi çırpındığını hissediyordum. İcini çekerek konuşmaya başladı: **“Demek talihsizliğim hala bitmedi! Şimdi de diyar diyar dolaştırılarak sürüneceğim!.. Bütün sevdiğim bir türlü çözümediğim sebeplerle beni kendilerinden uzaklaştırdılar!.. Bugün de siz... Tertemiz aşkıma aynı suretle mukabeleden çekinmiyorsunuz!..”**

Bu sözleri söyledikten sonra sustu, ne yapacağını şaşırılmış gözlerini benden ayıramıyordu. Garip değil mi? Hala hislerim ona inanıyor, onu seviyor; fakat aklım ve mantığım şüpheden bir türlü uzaklaşmıyor!.. **Gece oldukça ikna edici kelimeleri sarf ettim. Veda ederken kelimeler boğazıma dizildi; ellerimi gözyaşlarıyla ıslatarak, içimden kopan bir parça gibi ayrılıp gitti.**

Fecirle beraber Merce meydanında sehpalarda sallandırılan vatan hainlerini, sabahleyin Şam şehri nefret ve ibretle karşıladı. Madmazel Simon ve Madam R. Sürşon, Konya'ya müteveccihen uzaklaşıyorlardı; arkalarından bakarak derin bir düşünceye daldım. Madam Sara, Abraham Blum. Madmazel Simon ve Madara Rebeka Sürşon'un hayalleri odama dolmuştu...

ARKA KAPAK YAZISI

“Savaşın seyrini ayrıntılar, ayrıntıları da casuslar belirler”

Birinci Dünya Savaşı'nın beşer hafızasında bıraktığı en unutulmaz olaylardan birisi, Filistin-Suriye Cephesi'nde NİLİ adıyla faaliyet gösteren casusluk örgütüdür. Yahudiler tarafından kurulan ve Osmanlı orduları hakkında İngilizlere istihbarat sağlayan NİLİ, Filistin ve havalisinde bağımsız bir Yahudi devleti kurma hedefindeydi. Örgüte göre, bağımsız Yahudi devletinin ilk adımı Filistin'in Osmanlı hakimiyetinden kurtarılmasıydı. Örgüt, başlangıçta Hayfa ile sınırlıyken zamanla tüm Filistin ve Suriye'yi içine alan geniş bir sahada faaliyet gösterdi. NİLİ'nin genç ve cazibeli kadın casusları, Türk ve Alman subaylarıyla kurdukları ilişkiler sayesinde Osmanlı ordularının kılcal damarlarına kadar sızdılar. İngilizlerin nihai Filistin zaferinde kullandığı askeri taktik ve strateji, büyük oranda NİLİ'nin servis ettiği istihbarata göre planlandı.

Bu kitap, Yüzbaşı Cevat Rifat Beyin günlüklerinden NİLİ casuslarını ve geride bıraktıkları bir ihanetin öyküsünü anlatmaktadır.

ÖZET

CELAL SANCAR

24 MART 2019

ANKARA